

A^o
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG^o
ENGEDÉLMÉVEL.

—————

Nro 11.

**Költ Bétsben, Kis Alfz. Havának (Augustusnak)
 7-dik napján 1798-dik Elztendőben.**

Bonapartéről

egy rendbéli Tudósítások azt hirdetik: hogy Candia és Ciprus nevezetű Török Szigeteket el foglalt, 's minekutánna valami kevés Őrizetet hagyott volna benne: tovább folytatta útját. Más Tudósítások azt állítják, hogy szerentsétlenség nélkül érkezett Alexandriához.

Olasz - Országi Tudósítások.

Genuaból írják, hogy az Anglusok egy

M.

Fr. Fregátot fogtak el, mely, nagy kísérettel indult Tulon felé Máltától.

Pedemontzium: Annak a' Frantzia Seregszakasznak, mely, az Egyenyesség szerént, Júl. 3-dikánn ment be Örizetül Turin Várába, Collin Fr. Generális a' Vezére. — Alessandria Vára felé, tsoportossann és ágyúkkal közelítettek vala a' Pártosok még Júl. 5-dikénn is, kiket a' Pedemontziumi Katonaság nem nézhetvén másképpen, hanem mint ellenséget, megtámadta őket, 's minthogy lesben is állottak segítségére jo számú fegyveres Lakosok, többet le-öldösött 3 száznál a' Pártosok közzül; el is fogott annyit, a' többeket leg-nagyobb részént sebbe ejtette 's meg futamtatta.

Római Respublika: A' Pedemontziumi földről ki költözött Pártosok, számosan vesznek katonai szolgálatot ezenn Respublikánál. — Látvann a' Fr. Direktórium, hogy a' Római Respublikától ki nem lehet tsikarni a' reája vetett nagy adót: el engedett néki könyörületességből, harmadfel milliót. — Az Ánglus portékák eránt tilalmazó parantsolatot adtak ki a' Konzulok: és a' mi Ánglus portéka már a' Sinigagliai Vásárra (Sokadalomra) vivődött: konfiskáltatták azt. — A' Zsidók és a' Kerésztyének közt a' közönséges Törvényekre nézve való különbséget egészlzen meg

szüntették, 's minden jusokbann részeltették a' Zsidókat is, mellyek közök a' Római Polgárokkal. — A' Fr. Kalendárium szerént való idő számlálást már el kezdték.

Ligúriai Respublika: Ezen kis Közöséges-társaságnak Törvényhozó Gyűlése és Direktórium, oly szembetűnőképpen meg hasonlottak egymás közt, hogy a' botránkozásnak el távoztatására, alig ha szükségesnek nem fogja találni a' Fr. Direktórium, szorossabb Kurátorsága alá fogni a' Ligúriai Respublikát, mely a' mig Genuai Respublikának nevezte magát, Kurátor nélkül is oly virágzó állapotbann vólt, hogy Nagy Hatalmasságoknak is szolgálhatott költsönpénzzel. Ily nagy mértékre nevelték a' meg-hasonlást, az utolsó szerentsétlen hadi történetek, mellyeknek okát, a' Direktorokban, 's Generálisokbann és sok más Tisztekbenn keresi a' Törvényhozó-gyűlés. Ugyan azért, nem elégedett meg azzal a' Kommisszióval, mellyet a' Direktórium akart el küldeni, vizsgálás végett, a' Napnyúgoti Tenger-meljékre; hanem saját kebeléből nevezett ki egy más öt tagos Kommissziót, oly hatalommal, hogy valakit vétkeseknek fog találni ezenn Kommisszió: leg-ottan meg-büntettetheti őket a' Katonai Törvények szerént, még halállal is. Azonközben ki vette a' Törvény-

hozó-gyűlés, a' Direktórium' kezéből egészszenn a' katonai igazgatást.

Frantzia-Országi Tudósítások.

A' mostani Belső dolgokra ügyelő Minister François de Neufchateau előtt, Letourneur volt Minister, a' ki hasonlóképpen Direktorságot viselt vala mint François. Most Letourneurre, a' Nemzeti jószágok' Fő gondviselőségét bízta a' Direktórium.

A' Katonaszedés' módjáról, Jourdan Generalis, másodszor terjesztette a' Törvényhozó-gyűlés Iffjabbik Tanátsza' eleibe Júl. 20-dikán a' maga gondolatit.

A' Respublika' hetedik esztendei költségeinek haladék nélkül való ki-rendelése-eránt, egy sürgető Írást küldött a' Direktórium, Júl. 21-dikén, a' Törvényhozó-gyűlés' Iffjabbik Tanátsához, mely Írásában azt mondja az említett költségek-eránt hozandó Végzésről: hogy az, a' Respublika' Fő-Tiszviselői között való egygyességet fogja mutatni, és igen hasznos lesz, Európa' mostani környüállásaiban: egyfersmind, eszközül fog szolgálni, a' Közöséges társaság' belső boldogságának erősenbenn való meg-fundálására, és más Hatalmasságoknak arról való meg-győz-sere, hogy a' Fr. Respublika meg tudja betölteni a' közöséges Békességnek hely-re állítását.

A' Hollandiai Fr. Sereg' Vezérségéből Mogunziai Vezérre rendeltetett Joutert Generális, Hagából Párisba érkezvén, leg-ott-n egynehány Direktorokkal 's a' Hadi-dolgokra ügyelő Minis'terrel beszélgetésekert tartott, mellyek után parantsolatot kapott mindjárt, hogy Mogunziába induljon.

A' Fr. Respublika azon Osztályainak tenger-meljéki széléiről, a' mellyek, néhai Aufztriai Belgiomból formál'dtak, a' Rajnai Fr. Sereghez tartozott indulni a' Championnet Generális' kórmánvozása alatt lévő Seregosztály; 's ennek helyébe, az említett szélékre, más Seregosztály rendelődött, mely eddig az északi részenn állott Grenier Generális' vezérlése alatt.

Az Ámerikai Respublika ellen tejendő Rendeléseket nagyon rebesgetik Párisbann.

Olasz-Országból későbbén érkezhettek el Páris' szomszédságába a' tudva lévő különbözőkülönbféle mesterséges' mivek, mint sem azokkal fenyesebbíteni lehetett volna a' Júl. 14 dikén, Mars mezeje nevű sík mezőn észtendőnként tartatni szokott Inepnek nagy ceremóniaját; minek-okert oly Végzés hozódott erántok, hogy a' 9 dik Thermidori (27 dik Júliusi) Inepnaponn szállítódjanak be azok Charentonból győzedelmi pompával Párisba.

Az úgy' nevezett Decadikra (tizedik napokra) nézve, el vegezte a' Torvényho-

zó Ifjabbik Tanács, hogy azokonn semmi közönséges áruló bóltok nyitva ne legyenek; kótyavetye, büntetés, oskolai tanítások, és Közönséges-Tisztviselői Ülések is, ha tsak nagy szükség nem kívánja, ne tartassanak.

Nagy Britanniai Tudósítások.

Napkeleti Indiából ez előtt 3 Hónappal indult Fr. Ország felé egy la Seine nevű Fr. Fregát, 42 ágyúval és 610 emberrel: de a' Kis-Britanniai Fr. partnál két Ánglus Fregátok' prédájává lett. Oly szörnyű tüzrel állott ellent az Ángliai Fregátoknak a' Frantzia; hogy 170-re nevededett Hóltjainak száma, és százra a' meg-sebesedetteié. Egygyik Ánglus Fregáton, melynek neve Jázon, hat Hajóslegények maradtak halva, Robotier nevű Hajós-Hadnagygyal egygyütt, és 12 en estek sebbe. A' másikkonn mely, *Piquenek* neveztetett, ösfze-vévén a' hólttakat, sebbeesteket, és nem-találtattakat: 8-nál nem ment feljebb a' számjok. Ezen Fregát oly tsekély vizű helyre talált vetődni; a' hol fel-akadt, és mivel nem vólt többé reménység az el szállíthatása eránt: magok elégették zzt az Ánglusok. A' Fr. Fregát is fenn akadt vólt: de a' víz fel-tolulásakor nagy ügygyel bajjal el lehetett még is szabadítani, hanem az ágyúkat le-kellett róla hányni, a'

igen meg-rongáltt állapotbann, árbotz-fák 's evezők nélkül szállítódhatott a' Portsmouthi Kikötőhelybe. A' Kapitánya, Stirling Polgár, mindjárt a' viadal eleinn nagy sebbe esett.

A' Breszti Frantzia Kikötőhelyet közelről meg-visgálvann *Fiorenzo* és *Triton* nevű Ánglus Fegátok, 16 líneai hajókat, és 15 Fregátokat 's Korveteket olvastak meg abbann, a' mellyek egészsz kézséggel voltak a' ki indú áshoz.

A' Jó Reménység Kikötőhelye felé valóssággal meg-indúlt már az a' Blanckett nevű Ángliai Hajós-Vezér, kiről a' minapábann emlékeztek a' Londoni Levelek. Most tsak 3 hajóval indúlt, úgymint egy 50; egy 32; és egy 18 ágyússal; de a' Jó Reménység' Fokánál több hajókat is veszkormányozása alá, 's úgy fogja tovább folytatni útjat Napkeleti Indiába.

Irlandiából a' 17 dik Júliusi Levelek, újra való nevedését írják a' már tsillapodni kezdett pártütésnek, még pedig már most kiváltképpen a' Főváros' szomszédságaibann mutogatják magokat a' Pártosok: de ott is meg-tette ellenek az erányos intézeteket, Lord Cornvallis Vice-Király, a' ki mind a' katonai vezérléshez; mind a' polgári igazgatáshoz jól ért.

B é t s.

Passman Oglu 24 terhes hajót nyert a' Kapudan Basától.

A' Ts. K. Külső dolgokra ügyelő Mi-
nister Gróf Cobenzel Lajos Ő Exc. ja, Ber-
linből, a' hová indult mostanság, Péters-
burgha fog menni.

Berlinbenn a' Rendkívülvaló Fr. Kö-
vet Sieyes Polgár isendessen él. A' Thier-
garten nevezetű Múlató helybenn gyakran
étálgat gyalog.

A' múltt Tsötörtökön énekelt utóljára
ama' híres (ki-herélt) Marchesi Tsak 24 fzer
énekelt, és játszott az Udvari Teátromban,
még is, részszerént ajándékúl, részszerént
fizetésül, kapott az Udvari Teátromok' V.
Direktorától: egy Indiai fekete faból ké-
szült ládatskát, mely, gyönyörű atzél mun-
kával itt amott fel volt kívülről ékesít-
ve. Belőlről leg-felül szemléltettek az írás-
hoz tartozó ezüstből szépen készült minden
féle eszközök, úgymint: kalamáris, porzó
's a' t. Az első fiókba 100 arany úi-
ajándék volt el rejtve; a' másodikba egy
arany óra, jó féle gyöngvökkel, 's Brillán-
tokkal, mellyek a' V. Direktor nevét mu-
tatták ki-rakva, 's szép függő arany lán-
czal fel-ékesítve. Az alsó fiókban volt a'
fizetés, mely állott 1200 aranyból, és egy
igen szép ki-fejezésekkel írt Levél. Va-
lahányszor eddig nyomtatásban olvastuk
Marchesi' nevét; titulusúl ezt láttuk után-
na téve: „A' Szárdiniai Király' szolgalat-
jában vagyon; de már ezentúl más titu-

lussa lefesz, t. i.: Tagja a' Ts. Kir. Kápolnában éneklőknek. Ezért ugyan fizetése nem jár, hanem fel van fogadva ismét az Udvari Teátrumokba, a' jövő esztendő Octóberétől számlalendő egy egész esztendőre; addig Livornóba megy.

Béts Városának egy nevezetes Lakosa hala meg Júl. 31-dikénn, az Öreg *Trattner* Ur' személyében, kinek nevét viseli a' Belső-Városnak Gráben nevű útszáján, egy roppant épület, 1773-dik eszt. től fogva, Szegény Szüléktől vette vala származását *Trattner* Ur Magyar-Országom Közleg mellett, *Johrmannsdörff*ban. 1735-ben *Tipografus* Inasnak állott *Müller* nevű *Neustadti* Könyvnyomtatóhoz. 1739-ben béjött Bétsbe, az akkori Udvari Könyvnyomtatóhoz, *Ghelen Péter*hez, ki az utánn Város Bírójává lett. 1748-ban egy tsekély és avútti *Tipográfiát* meg szerzett magának; *Fels. Mária Theresia'* pártfogása alatt pedig annyira vitte a' dolgát idővel, hogy 34 présekét lehetett számlálni a' műhelyében, 's *Zágrabban*, *Innsbruckban*, *Lintzben*, *Pesten*, és *Triestben* is állított fel műhelyeket. Könyváruló boltjainak számát 8-ra nevelte; Könyves-magazinomjait pedig 18-ra, nem tsak a' Ts. K. Birodalom' legnevezetesebb Városaiban; hanem még külső Tartományokban is, úgy mint *Varsóban* és *Ménus-meljéki Frankfurtban*.

Végre egy temérdek nagyságú szép épület készítettet a' Josephstadt nevű Külső-Városbann, a' hol minden alkalmatosság meg van egygyütt, a' mi a' Könyvnyomtatáshoz 's Könyvel való kereskedéshez meg-kívántatik. 1767-dik ész. benn Papiros-malmot is építettet, 1786 ész. benn pedig másikat, Ebergaezfing nevű Uraságban, mellyet a' következő ész. benn, egész-ízen meg-vett LichtensteinHertzegtől. — Sok útakat tett, hogy a' Könyvnyomtatói mesterséget nagyobb tökéletességre vihesse, 's annál fogva, eszköze lehessen a' tudományok gyarapodásának, mely buzgóságaért szép, jutalmakkal is tiszteltet meg, mind F. Mária Theréziától, a' ki által Udvari Tipografussá neveződött; mind 1-ső Ferentz Tsászártól, a' ki által Birodalmi Nemességre emeltetett; mind végre 2-dik Leopold Tsászártól 's Királytól, a' kitől Magyar Nemességet nyert. Meghalta életének 81-dik ész. tündejében.

Ausztriának Haag nevű Helységéből
 Aug. 2 dikán: — „E' folyó Hónapnak 15-dikénn el indulnak erről a' vidékről a' B. Mészáros' Huszárjai. Mintegy négy hetekig öfzse-búzódik egy pontra a' Regiment. Az utánn megént odébb megy: de hová? nem tudja.“

„A' Gyalogság és a' Könnyű-Lovaság, 15-dik Augustus' tájjánn ki-száll a' síkra, hadi gyakorlások végett. September

végénn ismét el ofzlik. Olly jó állapotban
vagyon a' Sereg, mintha sok esztendőig
élt vólna Békességben. Nem tsak nem
hijánosok az Ofztályok; hanem mind meg-
haladják a' rendszerént való számot."

Hadi Tárnokmester Báró Alvinczy Ö
Exc. jánál mint a' Kaionai Kommisszió
Fejénél, a' múlt Vasárnap mutatták bé
magokat a' Huszár Regimentektől itt lé-
vő Tiszt Urak, új Formaruháikbann: az
előtt való nap pedig Otto F. M. L. nál,
a' ki könyvezett örömebenn az új Forma-
ruha látására, melynek projektálásabann
a' M. Nemzet izlését vette regulául ez a'
Nemzetünk szíves betsülője.

Magyar-Ország.

József Fő-Hertzeg Nádor-Ispányunk,
Aug. 3 dikánn érkezett vizsfa Budára.

Ketskémétről Augustus' 1-ső napján:
„Tegnap este mintegy egy fertály tizen-
egyre ide érkezett Konstántzinápolyból az
ott Frantzia Követséget viselt Generális
S. Cyr, az ottan m-g-hólt előbbeni Kö-
vetnek Dubavet Generálisnak Özvegyével
és árva Leányával. A' Kavanagh Vasas
Regementjéből hozzá rendeltetett 'Strázsát
el nem akarta ugyan eleinten fogadni, de
az utánn még is el fogadta, és különbkü-
lönbféle süttel, 's borral is meg-vendégel-
te. Mai napon reggeli hét órakor Ö az

Özvegygyel egy hintóban, az árva Kisa
 afszony más hintóban a' Követ' Komor-
 nyikjával, a' Tolmáttsa pedig harmadik
 hintón Fő-Szolgabíró Szabó János Úrral
 Pestnek indultak. (*Már Bétsbe is el ér-
 keztek.*)

Munkátsról Júl. 28 dikánn: — „Új-
 ságúl írhatom, hogy már negyed napja,
 miólta esső nálunk nem vólt; ezt is pedig
 tsak a' nagy essőről írhatom; mert kitsiny,
 már ma is esett. — Általjában szóllvann
 pedig, ez egész idén, az essős idő vez-
 tegetett beennünket: 's akadályoztatta nyá-
 ri dolgainkat.

Szathmár Vármegyének Magos Liget nevű
 Helységében, a' Batár patakjának partjaiból,
 a' víznek folyása, sok kissebb és nagyobb
 darab finom aranyokat mosott ki mo-
 stanában. A' mely dolog, mig a' Felső-
 ségnek fülébe ment volna: feles számú il-
 lven darabokból tzifrázták ki az ott lakó
 Betyárok 's Pásztorok, a' magok nadrág
 szijjajkat, 's a' t. mint előttök esméretlén,
 és tsak az egy fényességére nézve kedves
 materiákból.

Valamint más idén, néhány esztendő
 ólta; úgy ez idén is, Májustól fogva, szá-
 kadatlanúl látogatják a' Munkátsi saványú
 vizeket, nem tsak a' Megyénkbéli, és a'
 szomszéd Vármegyékben lakó: hanem a'
 távolabbról való Uraságok is. Mind itál,
 mind feredőképpen élven azokkal, nem

kevés hasznokra, nem csak a' betegek: hanem az egészségesek is. Ha pedig az ott levő épületek meg-szaporítatnak, 's a' birtokos Uraság költségén, mint örömmel haljuk, az oda járók számára, más alkalmatosságok is készíttetnek: Hazánk leg-híresebb savanyú vizei között lesz helyek a' Munkátsi savanyú vizeknek. Annnyival inkább, mivel a' Fizikusoknak Kémiai vizsgálásaik, semmi tekintetben nem állítják ezeket alább valóknak lenni, a' Füredi savanyú vizeknél."

* * *

A *Vallás* nevű Munkáját Racinnak Magyar fordításban meg-lehet már kapni Pestenn a' János-fővételi Vásárkor 30 xrokért, Weinmüller Komáromi Tipografus Bóltjában, és a' Nagy Körösi Háznál; más részeiben pedig Magyar-Ország-nak; nem különben Erdélybenn is az oda alább meg-nevezett Uraknál. — Virgiliusnak meg magyarosított Eneisséből is az 1-ső Darabot, mely kéz-írásbann 28 árkusból áll, mennél elébb sajtó alá szándékozik adni a' Fordító: de addig is műstrául kívánta közleni a' Priamus' halalat, mely így következik:

Talám kérde Priamus is mint végzé el életét?
Látván meg vett Városának végső gyászos esetét.

'S hogy Királyi Kastélyának kapuit bé vadonák,

'S ellenségi már leg belső izopáit el foglalták.

Akkor szegény Öreg, róla le szokott fegyvereit
 Elő vévén; bár a' Vénség reszketteti ereit,
 Vállaira 's oldalára hasztalan fel kötözé,
 'S fut meg-halni vágyván a' leg sűrűbb ellen-
 ség közé

— A' pufzta Ég alatt vala a' Házak közepében
 Egy nagy óltár, 's egy borostyán vén fa,
 annak tövében.

Sok elztendős ágaival az óltárra görbedett,
 'S árnyékával minden Házi Isteneket bé-fe-
 dett

Itt Hekuba, és Leányi: mint menedék helyekbe
 A' bé repkedő galambok a' komor szélve-
 lzekbe:

Az óltárck körül úgy ök mind öfzfe gyüle-
 keznek,

'S Házi Istenekhez, de tsak hijába, ölel-
 keznek

Majd öltözve legénykori tzifra fegyvereibe
 Hogy Priamus' Férje tünék Hekuba' szemeibe.
 Szegény Férjem! mond, mitsoda bal gondolat
 vitt erre?

Hová botorkázol, 's kezéd hogy vetéd e'
 fegyverre?

Az idő nem ily segítőt kér, 's nem ily gyá-
 moltalan

Óltalmat: most jönne az én Hektorom is
 hasztalan.

Jer ide, jer mellém; mi itt mind védelmet ta-
 lálunk

Ez óltárnál; vagy tsak ugyan ha történik
 halálunk,

Halj meg Te is velünk. — Így szól, 's mind
 addig erőlteti

Öreg Férjét az óltárhoz maga mellé ülteti.

— Azonközben im Polites egy Fia Priamusnak
Vérengző keze közül szabadúlván Pirhus-
nak.

A' fegyverek, 's ellenség közt keresztül fut
ijedve.

'S a' sok üres tornáztokba öröng meg-sebe-
sedve.

Pirhus pedig gyilkos kardal mindenütt a' sar-
kába

Már el éri, már fegyverét mindjárt szúrja
hátába.

Majd hogy éppen Szüléinek szemek' elébe ére
Le rogyik, és nyit lelkének útat sok ki fojt
vére.

Ezt Priamus, bár fél holt vólt, nem nézheté
tsendesen,

Fel-tüzesül, és Pirhusnak néki kiált mér-
gesen:

Néked hát e' gonofságért, néked a' nagy Is-
tenek

(Ha az Égben van Igazság, 's Birája az il-
lyennek)

Fizessék meg méltó béred' érdemlett jutalom-
mal,

A' ki semmit sem gondolván az én jelen vól-
tommal.

Az én édes Fiam vérét szemeimmal nézetéd,
'S ily halállal ez atyai ortzát meg-feriéztetéd,
Héj Akhilles! kitől hogy Te származtál, tsak
hazudod

Nem így bánt az ellenséges Priamussal, jól
tudod.

Felel néki Pirhus: no hat eredj, és vidd meg
hírül.

Ezt Akhilles Apámnak, most éppen [szóllál
a' kirül

Neki, veled mely iszonyún bántam, beszéllésd
 elöl

'S el ne felejtsd, a' mit tudsz az el fajúlt
 Pirhus felől

Mostan halj meg. — Ezt ki mondván a' szent
 óltárok mellé

Húzza: E' tsak reszket, 's Fia' vérében tsúszik
 belé.

Ama' fegyvert ránt; hajait bal kezére tekeri,
 Jobbal kardját markolatig oldalán által veri.

E' volt Priamus' sorsának gyászos ki me-
 zetele.

Az Eneis felől is éppen nem praenumerációért, hanem tsak előre való jelentésért tudósítom az Érd. Közönséget; hogy így valamennyire hozzá vethessek, a' nyomtatandó Exemplároknak számához, és felesleg valókkal se' magamat se' Másokat ne terheljek. Az Eneisre való előre jelentésnek ideje lesz September' végeig. Az erre Magokat jelentőknek neveit bészedő Urak, valamint a' Racint ki-olítottok is im ezek lesznek:

Bétsben a' Magyar Hírmondó, Budán T. Dobos István; Felső-Bárányában T. Pólya János, Alsó-Bárányában T. Peleskei János, Debretzenben Bibliothekárius Tóth Ferentz; Bátskában T. Gózon József és Szalai István; Győrben Szolgabíró Nagy János, Kolosváron T. Szathmáry Pap Mihály; Ketskemetén Kántor Veress István; Komáromban T. Farkas János; Késmárkon Prof. Asbóth, Kassán T. Kováts István, Losontzon Rátzkevi József, Miskolctzön Prof. Váradi Gerson, N. Váradon T. Szaklányi, Pápan Prof. Márton; Posonban Prof. Fabri, Pesten T. T. Bátori, és Schedius, S. Patakon Prof. Kóvi, és Tóth Mihály; Szebenben T. Papai, Szathmáron T. Némethi István, Sz. Fejérváron Perc. Kolosvári — Urak, és N. Körösnön

Az Éreemes Közönségnek valamiben használni akaró szolgája, Kováts József,